

рівень», та тридцять – як «середній». Хоча істотно, це є суб'єктивний та не прямий показник, але він підтверджує той факт, що на відміну від заходів поліцейського примусу, які є реакцією на протиправні діяння людини, превентивні поліцейські заходи чинять психологічний вплив на населення та використовуються для попередження та профілактики правопорушень, а також для забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1, с. 289].

Підкреслимо, що особистість має принципову соціальну цінність і значимість. В той же час, людина стає особистістю тільки в суспільстві, завдяки участі в суспільних відносинах. Проте, й суспільство розвивається завдяки діяльності людей у формі їх спільної діяльності. Дуже важливим чинником діяльності фахівця превентивної діяльності, стає його особистий психологічний стан. Дві треті опитуваних, зазначили цей стан як "дуже значний", тобто, можна констатувати, що їх діяльність в суспільстві та для суспільства залежить від конкретного психічного здоров'я особистості. Варій М.Й. визначав психічне здоров'я людини, як наявність у її психіці активних і пасивних залежних патернів, що постійно генерують позитивний психоенергетичний потенціал, який забезпечує усвідомлене позитивне сприйняття навколишнього світу, гармонію з ним і з собою, особистісний оптимізм та задоволення від життя [3, с.278].

Підтвердженням оптимізму у молодих фахівців є стовідсотковий результат відповіді на запитання – «Чи вважаєте Ви, що ваші здібності відповідають вимогам професії працівника поліції превентивної діяльності»: «переважно» відповіли 55 відсотків, а «повністю» – 45.

Наприкінці слід зазначити, що мотиваційна направленість поліцейських до подальшої службової діяльності позитивна, лише 1 (0,6 %) респондент вказував на бажання звільнитися з Національної поліції України. Але, що не дивно, майбутні програми підготовки курсантів за схемою «2роки курсант – 1 рік слухач» майже 90 % опитуваних оцінюють дуже позитивно та такої, що потребує продовження.

Треба наголосити, що значну роль у підготовці справжнього фахівця поряд з підготовкою у закладі вищої освіти, досвідом служби у практичних підрозділах відіграє й психологічна складова.

Список бібліографічних посилань

1. Юридична психологія: підручник / за заг. Редакцією О.М. Бандурки. Харків: Майдан, 2018. 684 с.
2. Джагунов Г.В. Деякі особливості нової моделі підготовки фахівців підрозділів превентивної діяльності: тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. «Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України»: 27 березня 2020 року. Х.: ХНУВС, 2020. С. 77-79
3. Варій М.Й. Психологія: Навчальний посібник / Для студ. вищ. навч. закладів. – К.: «Центр учбової літератури». – 2007. – 288 с.

Одержано 16.11.2020

УДК 342.9

Олена В'ячеславівна ДЖАФАРОВА,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4201-0218>*

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ПРОВІДНИЙ СУБ'ЄКТ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основне призначення будь-якої державної інституції полягає в реалізації державної політики в окремій взятій сфері суспільних відносин. При цьому при реалізації державної політики стоїть завдання щодо урегулювання відносин, не допущення порушення прав учасників таких

відносин, а у випадках порушення – притягнення винних до відповідальності. Ключовим, на нашу думку, є завдання щодо не допущення порушення прав учасників відповідних публічно-правових відносин. Така діяльність, як правило, має назву: «запобігання», «попередження» «профілактична» або «превентивна діяльність» тощо.

Зауважимо, що вищенаведена діяльність в більшості асоціюється із діяльністю публічних інституцій, які наділені правоохоронними функціями, а особливо – Національною поліцією України. Враховуючи той факт, що вся правоохоронна система після Революції Гідності була тотальна «перезавантажена» на виконання публічно-сервісного напрямку функціонування держави, потребує перегляду зміст завдань та функцій, які покладені на такі інституції в цілому та Національну поліцію зокрема. Завдяки вищенаведеному в діяльності Національної поліції відбулись докорінні зміни, які на перший план поставили завдання останньої щодо здійснення превентивної діяльності тощо.

На шпальтах наукових видань підіймаються питання щодо визначення зазначених категорій. Так, словник сучасної української мови термін «превенція» інтерпретується доволі лаконічно, зокрема, як «запобігання злочинам» [1, с. 919]. При цьому прикметник «превентивний» як похідне від вищевказаної дефініції розглядається на сторінках загальних (неюрідичних) тлумачних і перекладних видань у такий спосіб: а) запобіжний; той, що випереджає дії суперника [2, с. 556]; б) попередження чогось, або запобігання чомусь [3, с. 552].

Узагальнюючи, можна констатувати, що зміст категорії «превентивна діяльність» включає діяльність, спрямовану на недопущення, випередження певних протиправних дій або заходів з боку певних суб'єктів в окремій сфері суспільних відносин. Розмірковуючи над правовою природою превентивної діяльності в цілому, виникає питання: «Чи є остання самостійною функцією права чи похідною від регулятивної чи охоронної»? На сьогоднішній день серед наукової спільноти не має однозначної відповіді щодо останньої. Не вдаючись до детального аналізу існуючих позицій з цього приводу, висловимо свою позицію. На наше глибоке переконання, превентивна діяльність не є окремою функцією права, або частиною тільки однієї із частин функцій права. Це пов'язано з тим, що вона природно вмонтована в усі функції права, оскільки призначення останньої розкриває правову природу такого явища, як «право».

Зауважимо, що законодавець тільки останнім часом став застосовувати зазначену категорію в положеннях нормативно-правових актів. Ця категорія з'явилась в Законі України «Про Національну поліцію», «Про запобігання корупції» (у преамбулі законодавчого акта, де визначено його цілі і завдання, вказується на застосування превентивних антикорупційних механізмів), а також на рівні низки підзаконних правових актів (наказів, положень, інструкцій МВС України та Національної поліції України). Це свідчить, що категорія «превентивна діяльність» використовується для позначення діяльності державних інституцій, які наділені правоохоронними функціями.

Так, п. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію», п. п. 2 п. 4 Положення про Національну поліцію, а також п. 2 Розділу III Положення про Департамент патрульної поліції чітко визначено, що поліція відповідно до покладених на неї завдань здійснює (або провадить) превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень [4; 5; 6]. Звертає на себе увагу п.1 і п.2 Розділу II Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 27.11.15 № 123 (у редакції наказу Національної поліції України від 01.08.18 № 735), в якому серед функцій Департаменту превентивної діяльності названо «організацію у межах компетенції проведення превентивної та профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню правопорушень» [7]. Виходячи із вищенаведеного законодавець розмежовує категорії «превентивна діяльність» та «профілактична». Ми цілком погоджуємося з тим, що зазначені категорії хоча і дуже схожі, але мають певні відмінності. Так, профілактична діяльність завжди спрямована на певного суб'єкта, об'єкта або захід. При цьому «превентивна діяльність» не має чіткого об'єкта, суб'єкта або предмета впливу, вона спрямована на суспільні відносини в певній сфері, тобто остання має більш широкий спектр розповсюдження і застосовується в більшості випадків коли протиправні дії ще не були вчиненні.

Виходячи із вищенаведеного спробуємо сформулювати визначення «превентивної діяльності Національної поліції» це окрема функція Національної поліції, зміст якої вмонтовано в завдання та повноваження поліцейських і представляє собою систему взаємоузгоджених, системних, цілеспрямованих випереджувальних заходів і дій, які спрямовані на перешкоджання виникненню тих чи інших форм соціальних відхилень, девіантної поведінки, а також їх розповсюдження у суспільстві.

До основних особливостей превентивної діяльності Національної поліції слід віднести: 1) призначення останньої розкриває правову природу такого явища, як «право»; 2) вмонтовано в усі завдання, які покладені на Національну поліцію; 3) має нормативно визначений характер, що розкриває її державно-владний, системний та взаємоузгоджений характер з іншими функціями, які покладені на органи і підрозділи поліції; 4) застосування відкритих, доступних і прозорих для громадськості та окремих його членів заходів випереджувального, виховного (перевиховного), інформаційно-попереджувального, роз'яснювального та застережливого характеру з метою недопущення скоєння різного роду анти суспільних проявів; 5) реалізуються у формі поліцейських заходів, які визначенні чинним законодавством.

Список бібліографічних посилань

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
2. Сучасний словник іншомовних слів / укл.: О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006. 789 с.
3. Тлумачний словник сучасної української мови / укл. Л.П. Коврига, Т.В. Ковальова, В.Д. Пономаренко ; за ред. доктора філолог. наук В.С. Калашника. Харків : Белкар-книга, 2005. 800 с
4. Про затвердження Положення про Департамент патрульної поліції : наказ Національної поліції України від 06.11.2015 № 73. URL : [http : //patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/Polozhennya_DPP_zi_zminamy_vid_31_10_16.pdf](http://patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/Polozhennya_DPP_zi_zminamy_vid_31_10_16.pdf).
5. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. *Офіційний вісник України*. 2015 р. № 89. С. 34. Ст. 2971.
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL : [http : //zakon.rada.gov.ua/go/580-19](http://zakon.rada.gov.ua/go/580-19).
7. Про затвердження Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 27.11.2015 № 123. Київ, 2015. 11 с.

Одержано 16.11.2020

УДК 67.76я73

Марія Степанівна ДОЛИНСЬКА,

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін

Львівського державного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0352-5470>

ДО ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕОНТОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ ЛАТИНСЬКОГО НОТАРІАТУ В НОТАРІАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Деонтологія дійсно є новим терміном в українській нотаріальній діяльності.

Термін «деонтологія» має грецьке походження (deontos —«належне», logos —«вчення») означає «наука про належне розуміння людського обов'язку, визначальною складовою якого є й обов'язок професійний». Це поняття було відоме ще в древньому Китаї, згодом у демократичній Елладі, пізніше в період розквіту Римської імперії [1, с. 210].